

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 03 0 U 018318 21 Uvp
Sarajevo, 26.01.2023. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu u vijeću za upravne sporove sastavljenom od sudija Jasmin Jahjaefendić, kao predsjednik vijeća, Milorad Krkeljaš i Zlata Džafić, kao članovi vijeća, te Jasmina Kovač, kao zapisničar, u upravnom sporu tužitelja T.P. iz T., zastupana po punomoćniku Drago Reljić, advokat iz Tuzle, protiv akta broj: 12/01-1-23-000249/18 od 03.08.2018. godine, tuženog Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona, Tuzla, u upravnoj stvari ponavljanja postupka, odlučujući o zahtjevu Službe za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH, kao zainteresiranog lica za vanredno preispitivanje sudske odluke, protiv presude Kantonalnog suda u Tuzli, broj: 03 0 U 018318 21 Uvl od 30.09.2021. godine, na nejavnoj sjednici održanoj dana 26.01.2023. godine, donio je slijedeću:

P R E S U D U

Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke zainteresovanog lica Službe za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine, se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Kantonalnog suda u Tuzli, broj: 03 0 U 018318 21 Uvl od 30.09.2021. godine, dopušteno je ponavljanje postupka okončanog presudom istog suda, broj: 03 0 U 018318 18 U od 17.06.2020. godine, po tužbi koja je podnesena od strane zainteresovanog lica Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Službe za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu Služba) i istovremeno odlučeno da se održava na snazi presuda tog suda broj: 03 0 U 018318 18 U od 17.06.2020. godine, kojom presudom je uvažena tužba tužitelja T.P., osporeno rješenje tuženog organa Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okoline Tuzlanskog kantona, Tuzla, broj: 12/01-1-23-000249/18 od 03.08.2018. godine, kao i prvostepeno rješenje Službe za boračko-invalidsku zaštitu, stambene poslove i integraciju raseljenih lica Grada Tuzla, broj: 10-23-PS-4416/98 od 05.07.2018. godine, su poništeni i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak. Osporenim aktom tuženog organa od 03.08.2018. godine odbijena je žalba tužitelja T.P. podnesena protiv prvostepenog rješenja od 05.07.2018. godine, kojim je odbijen zahtjev T.P. za povrat stana koji se nalazi u T.,

Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine, Vlade F BiH, u svojstvu zainteresovanog lica, blagovremeno podnosi zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, protiv pobijane presude prvostepenog suda od 30.09.2021. godine u dijelu kojim je (a nakon dopuštenog ponavljanja postupka) održana na snazi presuda tog suda od 17.06.2020. godine, navodeći da je stav i mišljenje izraženo u pobijanoj prvostepenoj presudi neutemeljeno i da je u tom dijelu ista donesena suprotno zakonu. U obrazlaganju zahtjeva se a nakon iznošenja hronologije i samog toka upravnog postupka, navodi da je kantonalni sud trebao postupiti po svom ranijem stavu iznesenom u ranijoj presudi broj: 03 0 U 000637 08 U od 27.08.2008. godine, te presudi ovog suda broj Uvl-47/05 od 02.07.2008. godine. Iz tih razloga po tužitelju presuda je donesena na štetu Federacije BiH, te predlaže da se zahtjev uvaži, ukine pobijana presuda i predmet vrati na ponovni postupak ili pak da se u pobijanom dijelu ukine presuda prvostepenog suda od 17.06.2020. godine i odbije tužba tužitelja podnesena protiv tuženog radi poništenje rješenja Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okoline Tuzlanskog kantona, Tuzla, broj: 12/01-1-23-000249/18 od 03.08.2018. godine.

U odgovoru na zahtjev zainteresovanog lica za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi organ Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoline Tuzlanskog kantona, Tuzla predlaže da se odluka donese prema stanju spisa.

Ovaj Sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 9/05) ispitao zakonitost pobijanog rješenja u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. tog Zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Prema stanju spisa proizlazi da je pobijanom presudom prvostepeni sud dopustio ponavljanje postupka okončanog presudom ovog suda broj: 03 0 U 018318 18 U od 17.06.2020. godine po tužbi za ponavljanje postupka Službe za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine od 30.06.2021. godine, primjenom člana 47. stav 1. tačka 6. Zakona o upravnim sporovima (greškom navedeno član 46), našavši takvu tužbu osnovanom, obzirom da u upravnom postupku za povrat stana u T., ..., a po zahtjevu T.P. od 12.11.1998. godine, učestvovala je i Federacija BiH, kao stranka (pravni prethodnik ranijeg FMO, koji je imao trajno pravo davanja na korištenje predmetnog stana), a da ista Služba nije učestvovala kao zainteresovano lice u upravnom sporu po tužbi tužitelja T.P. od 26.09.2018. godine, protiv Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okoline Tuzlanskog kantona, Tuzla, kada je donesena navedena presuda od 17.06.2020. godine, podnesena protiv osporenog rješenja tuženog organa od 03.08.2018. godine. Tom presudom od 17.06.2020. godine, uvažena je tužba tužitelja T.P., te osporeno rješenje tuženog organa Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okoline Tuzlanskog kantona, Tuzla, broj: 12/01-1-23-000249/18 od 03.08.2018. godine, kao i prvostepeno rješenje Službe za boračko-invalidsku zaštitu, stambene poslove i integraciju raseljenih lica Grada Tuzla, broj: 10-23-PS-4416/98 od 05.07.2018. godine, su poništeni i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak.

Nakon što je dopustio ponavljanje postupka prvostepeni sud je odlučio i o glavnoj stvari, saglasno članu 52. stav 4. Zakona o upravnim sporovima, na način da je održao na snazi presudu broj: 03 0 U 018318 18 U, od 17.06.2020. godine, prihvativši činjenično utvrđenje iz upravnog postupka i razloge date u navedenoj presudi od 17.06.2020. godine, kojom je uvažena tužba tužitelja T.P., poništeno osporeno rješenje tuženog organa Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okoline Tuzlanskog kantona, Tuzla, broj: 12/01-1-23-000249/18 od 03.08.2018. godine kao i prvostepeno rješenje Službe za boračko-invalidsku zaštitu, stambene poslove i integraciju raseljenih lica Grada Tuzla, broj: 10-23-PS-4416/98 od 05.07.2018. godine i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak.

Donošenjem pobijanog rješenja prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon ili drugi federalni propis, niti pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari zbog čega je zahtjev tužitelja za vanredno preispitivanje sudske odluke neosnovan.

Odredbom člana 47. stav 1. tačka 6. Zakona o upravnim sporovima je propisano da će se postupak okončan presudom ili rješenjem nadležnog suda ponoviti na zahtjev stranke ako stranci odnosno zainteresovanom licu nije bila data mogućnost da učestvuje u upravnom sporu.

Obzirom da je u predmetnom upravnom postupku povrata stana, kao stranka, učestvovala i Federacija BiH, a da nije učestvovala kao zainteresovano lice u upravnom sporu u kome je donesena predmetna presuda, prvostepeni sud je pravilno ocijenio da je podnosilac tužbe za ponavljanje postupka trebao učestvovati i u upravnom sporu u kome je donesena predmetna presuda i da je prvostepeni sud propustio da tužbu za pokretanje upravnog spora dostavi i Federaciji BiH, putem pomenute Službe, čime se stekao zakonski razlog, propisanih u članu 47. stav 1 tačka 6. Zakona o upravnim sporovima, pa je osnovano usvojio zahtjev ponavljanje postupka.

Nakon što je dopustio ponavljanje postupka prvostepeni sud je shodno članu 52. stav 4. Zakona o upravnim sporovima, odlučio i o meritumu na način da je pobijanom presudom održao na snazi presudu broj: 03 0 U 018318 18 U, od 17.06.2020. godine, prihvativši činjenično utvrđenje iz upravnog postupka i razloge date u navedenoj presudi od 17.06.2020. godine, kojom je uvažena tužba tužitelja T.P. od 26.09.2018. godine, poništeno osporeno rješenje tuženog organa Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okoline Tuzlanskog kantona, Tuzla, broj: 12/01-1-23-000249/18 od 03.08.2018. godine, kao i prvostepeno rješenje Službe za boračko-invalidsku zaštitu, stambene poslove i integraciju raseljenih lica Grada Tuzla, broj: 10-23-PS-4416/98 od 05.07.2018. godine i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak, iz razloga što prvostepeni organ pri donošenju prvostepenog rješenja nije uopšte odlučivao o pravu zainteresovanog lica, N.K. kao privremenog korisnika, koje je predviđeno odredbama člana 7. tačka 6. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03, 29/03 i 81/09), kojima je propisano da odluka kojom se zahtjev uvažava, između ostalog, sadrži i odluku o tome da li privremeni korisnik stana ima pravo na smještaj u skladu sa tim zakonom, da tuženi organ nije vodio računa o naprijed navedenim nedostacima, i potpunosti utvrđenog činjeničnog stanja vezanog za pravo privremenog korisnika na smještaj, na osnovu odredaba člana 12. tačka 2. i 4., člana 28. stav 4. i člana 36. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“ broj 9/05), zatim da postoje nedostaci koji se tiču pravilne primjene materijalnog prava s obzirom na materijalne dokaze iz spisa, koji ukazuju da je T.P., na dan 30.04.1991. godine, bio nosilac stanarskog prava na stanu koji se nalazi u T., ..., da je dana 27.11.2003. godine u tom svojstvu uveden u posjed tog stana, da dokazi ukazuju (nesporno) i da je Ekonomska škola Tuzla nosilac prava raspolaganja na predmetnom stanu, te da je ista škola, donjela Odluku broj: 385-1/83 od 13.06.1983. godine, kojom je nadležnoj Vojnoj komandi u bivšoj JNA dala saglasnost za trajni prenos davanja na korištenje predmetnog stana, kao i druge relevantne činjenice i okolnosti o kojima organi uprave trebaju voditi računa prilikom rješavanja zahtjeva za povrat stana.

Slijedom gore navednog Služba zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke, neosnovano pobija prvostepenu presudu u dijelu, kojim je sud odlučio u meritumu po tužbi protiv osporenog upravnog akta tuženog od 03.08.2018. godine, održavši na snazi presudu broj: 03 0 U 018318 18 U, od 17.06.2020. godine, čime je predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak (zbog procesualnih propusta), to po ocjeni ovog suda navodi iz zahtjeva o nepravilnoj primjeni materijalnog prava nisu od značaja i ne mogu dovesti do drugačijeg rješavanja predmetne upravne stvari. Naime, u ponovnom postupku zainteresovano lice (i stranke) biti će u prilici da iznosi sve relevantne činjenice i okolnosti u cilju zaštite svojih interesa u predmetnom postupku, a tako proizlazi i iz samog zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke Službe, gdje se između ostalog navodi da je u ovoj upravnoj stvari prvostepeni organ, već postupao po uputama iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj: 03 0 U 018318 18 U od 17 .06.2020. godine, te donio novo rješenje broj: 10-19-4416/98 od 09.06.2021. godine.

Zbog svega navedenog ovaj sud je, primjenom odredbe člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u izreci presude cijeneći da je prvostepeni sud, prilikom odlučivanja po tužbi tužitelja za ponavljanje sudskog postupka, pravilno primijenio propise na koje se pozvao i donio pravilnu presudu koja navodima iz zahtjeva nije dovedena u sumnju u pogledu pravilnosti i njene zakonitosti.

Zapisničar
Jasmina Kovač, s.r.

Predsjednik vijeća
Jasmin Jahjaefendić, s.r.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
KANTONALNI SUD U TUZLI
Broj: 03 0 U 018318 21 Uvl
Tuzla, 30.09.2021. godine

Kantonalni sud u Tuzli, prilikom nejavnog rješavanja po sudiji Predragu Krsmanoviću, uz sudjelovanje zapisničara Sadete Hadžismajlović, u upravnom sporu pokrenutom po tužbi tužioca **T.P.**, iz T., ..., zastupanog po punomoćniku Dragi Reljiću, advokatu iz Tuzle, Ulica Slavka Mičića 62, protiv konačnog rješenja tuženog **Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona Tuzla**, broj 12/01-1-23-000249/18, od 03.08.2018. godine, u upravnoj stvari **povrata stana u posjed**, odlučujući o **tužbi za ponavljanje postupka** okončanog presudom Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 018318 18 U, od 17.06.2020. godine, podnesenoj od strane **Federacije BiH**, zastupane po Službi za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH, Sarajevo, Ulica Hamdije Čemerlića br. 2, zastupane po direktoru D.K., kao **zainteresovanog lica** u postupku povrata predmetnog stana, dana 30.09.2021. godine, donio je slijedeću:

P R E S U D U

DOPUŠTA SE ponavljanje postupka okončanog presudom ovog suda broj 03 0 U 018318 18 U, od 17.06.2020. godine, a nakon ponovljenog postupka presuda se **ODRŽAVA NA SNAZI**.

O b r a z l o ž e n j e

Postupajući po tužbi tužioca T.P., kojom je traženo poništenje konačnog rješenja tuženog Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice TK Tuzla, broj 12/01-1-23-000249/18, od 03.08.2018. godine, kojim je odbijena žalba tog tužioca protiv prvostepenog rješenja Službe za boračko-invalidsku zaštitu, stambene poslove i integraciju raseljenih lica broj 10-23-PS-4416/98, od 05.07.2018. godine, ovaj sud je presudom broj 03 0 U 018318 18 U, od 17.06.2020. godine, tužbu navedenog tužioca uvažio, te poništio konačno rješenje tuženog Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice TK Tuzla, broj 12/01-1-23-000249/18, od 03.08.2018. godine, kao i prvostepeno rješenje Službe za boračko-invalidsku zaštitu, stambene poslove i integraciju raseljenih lica Grada Tuzla broj 10-23-PS-4416/98, od 05.07.2018. godine, kojim je odbijen njegov zahtjev za povrat stana u T., te predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje.

S obzirom da je u navedenom upravnom postupku, kao stranka, učestvovala i Federacije BiH, a da nije učestvovala kao zainteresovano lice u upravnom sporu u kome je donesena navedena presuda, pomenuta Služba je, kao zakonski zastupnik Federacije BiH, dana 30.06.2021. godine, ovom sudu podnijela dozvoljenu i blagovremenu tužbu za ponavljanje postupka.

Iz sadržaja tužbe za ponavljanje postupka vidljivo je da se ista zasniva na odredbama člana 46. stav 1. tačka 6. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/05), jer Federaciji BiH, kao zainteresovanom licu, nije bila data mogućnost da učestvuje u upravnom sporu, u kome je donesena predmetna presuda.

U tužbi se, između ostalog, posebno ističe: da, pri donošenju navedene presude, ovaj Sud nije uzeo u obzir da je Služba za zajedničke poslove, koja obavlja poslove upravljanja i raspolaganja u ime Vlade Federacije BiH na vojnim stanovima, kao i na predmetnom stanu, stranka u postupku i da je Sud propustio da "pozove ovu Službu da uzme učešće u postupku, kao zainteresovano lice i time povrijedio odredbe Zakona o upravnim sporovima Federacije BiH, člana 47. stav 1. tačka 6, čime je uskraćeno zakonsko pravo odnosno onemogućeno je iznošenje činjenica i dokaza koje mogu bitno uticati na drugačije rješenje u ovoj spornoj stvari, te je donesena odluka na štetu Federacije BiH"; da je, s obzirom na hronologiju predmetnog slučaja, više nego očigledno, da je "suprotno svim svojim dosadašnjim stavovima Prvostepenog organa, te stavovima i Kantonalnog suda iz Tuzle iznesenih u Presudi broj: 03 0 U 000637 08 U, kao i Vrhovnog suda Federacije BiH iznesenog u konkretnom predmetu, Presuda broj: Uvl-47/05 od 02.07.2008. godine, kao i drugim dosadašnjim predmetima istog činjeničnog i pravnog sadržaja, Kantonalni sud iz Tuzle selektivno cijenio ovaj predmetni slučaj, a što je naravno rezultiralo pobijanim prvostepenim rješenjem od 09.06.2021. godine, a nije bilo, prema navodima Prvostepenog organa, novih dokaza u ovom predmetu"; da je ovaj Sud postupio "sasvim suprotno svojoj odluci broj: 03 0 U 000637 08 U od 27.08.2008. godine i uputama iz Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: Uvl-47/05 od 02.07.2008. godine, u kojima je razjašnjeno činjenično i pravno stanje u konkretnom predmetu"; da se, iz obrazloženja presude povodom koje je podnesena tužba za ponavljanje postupka, ne vidi "da su u upravnom postupku izvedeni novi dokazi i nove činjenice"; da se, ako se uzmu u obzir navedene odluke, "jasno i nedvojbeno" može "zaključiti da predmet upravnog spora u predmetu Naslovljenog suda br. 03 0 U 018318 18 U od 17.06.2020. godine nije i ne može biti poništenje rješenja tuženog broj: 12/01-1-23-000249/18 od 03.08.2018. godine, već je Sud bio u obavezi postupiti po svom ranijem stavu iznesenog u presudi broj: 03 0 U 000637 08 U od 27.08.2008. godine i Presudi broj: Uvl-47/05 od 02.07.2008. godine"; da Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine smatra da ovaj Sud "nije mogao uvažiti tužbu tužitelja, već primjenom materijalnih propisa koji su na snazi istu odbiti i donijeti odluku u skladu sa odredbama Zakona o upravnim sporovima, Zakona o upravnom postupku F BiH i odredbama Zakona o prestanku primjene zakona o napuštenim stanovima"; da se prema odredbama člana 3a. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, T.P. "ne smatra raseljenim licem i izbjeglicom, te nema pravo na vraćanje predmetnog stana u posjed iz razloga što je ostao u oružanim snagama izvan teritorije BiH nakon 19. maja 1992. godine, o čemu postoje dokazi u spisu predmeta"; da ista Služba predlaže sudu da u toku odlučivanja po tužbi za ponavljanje postupka "izvede slijedeće dokaze: - u sve priloge spisa Kantonalnog suda Tuzla broj: 03 0 U 018318 18 U od 17.06.2020. godine, - dokaze koji se prilažu uz ovu tužbu".

Tužbom se predlaže da sud donese presudu kojom se dopušta ponavljanje postupka okončanog predmetnom presudom, da se ista presuda stavi van snage i "sudi: Ostaje na snazi Rješenje Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice TK broj: 12/01-1-23000249/18 od 03.08.2018. godine, te se tužba protiv rješenja broj: 12/01-1-23-000249/18 od 03.08.2018. godine odbija kao neosnovana."

U odgovoru na tužbu za ponavljanje postupka tužena strana je predložila da sud odluku donese prema stanju u spisima, posebno ističući da je, u međuvremenu, u ponovnom postupku, koji je uslijedio nakon pobijane presude, prvostepeni organ donio rješenje od 09.06.2021. godine, protiv kojeg su žalbe izjavili i Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine i N.K. (tj. privremeni korisnik), a da je tuženi, zaključkom od 19.07.2021. godine, prekinuo postupak po žalbama, dok ovaj Sud ne donese odluku o tužbi za ponavljanje postupka.

U odgovoru na tužbu za ponavljanje postupka punomoćnik tužioca je predložio da se ista odbije kao neosnovana, a da se podnosilac tužbe obaveže da tužiocu naknadi troškove spora

za sastav odgovora na tužbu u iznosu od 280,80 KM, sa uračunatim PDV-om, posebno ističući: da je prvostepeni organ, nakon pobijane presude, donio rješenje kojim je potvrđeno da je T.P., na dan 30.04.1991. godine, bio nosilac stanarskog prava na stanu koji se nalazi u T., ..., i da mu pripada pravo na vraćanje stana u posjed, da su protiv tog rješenja žalbe izjavili i Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine i N.K. (tj. privremeni korisnik), a da je tuženi, donio zaključak o prekidu postupka; da je ovaj sud u pobijanoj presudi ocijenio da se ne radi o vojnom stanu, niti o pravima tužioca na raspolaganje tim stanom, zbog čega nema mogućnosti primjene člana 3a. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, što za posljedicu ima nemogućnost ostvarivanja prava od strane podnosioca tužbe za ponavljanje postupka, i što "govori o nedostatku njegove aktivne legitimacije za podnošenje tužbe za ponavljanje".

Tužba za ponavljanje postupka osnovana je u pogledu ispunjenosti uslova za ponavljanje postupka, ali je neosnovana u pogledu zahtjeva za stavljanje van snage presude povodom kojeg je tužba za ponavljanje postupka podnesena.

Naime, odredbama člana 46. stav 1. **tačka 6.** Zakona o upravnim sporovima, na koje odredbe se poziva podnosilac tužbe za ponavljanje postupka, propisano je da će se postupak okončan presudom ili rješenjem nadležnog suda ponoviti na zahtjev stranke: ako stranci odnosno zainteresovanom licu nije bila data mogućnost da učestvuje u upravnom sporu.

S obzirom da je u predmetnom **upravnom postupku** povrata stana, kao stranka, odnosno zainteresovano lice, **učestvovala i Federacije BiH**, a da **nije učestvovala kao zainteresovano lice u upravnom sporu** u kome je donesena predmetna presuda, sud je ocijenio da je podnosilac tužbe za ponavljanje postupka trebao učestvovati i **u upravnom sporu** u kome je donesena predmetna presuda, i da je sud propustio da tužbu za pokretanje upravnog spora dostavi i Federaciji BiH, putem pomenute Službe.

Iz tog razloga, sud je je ocijenio **osnovanim razlog** za ponavljanje postupka u ovom upravnom sporu, jer su za ponavljanje postupka ispunjeni uslovi iz člana 46. stav 1. **tačka 6.** Zakona o upravnim sporovima, pa je **dopustio ponavljanje postupka**, i tužbu za pokretanje upravnog spora **dostavio na odgovor Federaciji BiH**, putem njenog zakonskog zastupnika.

U odgovoru na tužbu za pokretanje upravnog spora zakonski zastupnik podnosioca tužbe za ponavljanje postupka je ocijenio da je tužba neosnovana i predložio da se ista odbije, posebno ističući: da podržava pravni osnov i činjenično utvrđenje rješenja tužene broj: 12/01-1-23-000249/18, od 03.08.2018. godine (koje rješenje je sud poništio pobijanom presudom) i da je tužena strana pri donošenju tog rješenja u svemu postupila u skladu sa uputama iz ranije presude ovog Suda broj, 03 0 U 000637 08 U, od 27.08.2008. godine, i presude Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Uvl-47/05 od 02.07.2008. godine, u kojima je "razjašnjeno činjenično i pravno stanje u ovom predmetu", a da tužilac u upravnom postupku nije dostavio nijedan dokaz koji bi mogao bitno uticati na drugačije rješavanje u ovoj upravnoj stvari, niti je tužbom za pokretanje upravnog spora ukazao da su upravni organi postupili u suprotnosti sa uputama iz tih presuda; da je kupoprodaja stana između T.P. i Ekonomske škole ništava "u smislu odredbi Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima i odredbi Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo", i da "ne može uticati na odluku u ovoj upravnoj stvari, jer ne postoji pravosnažna odluka o povratu stana", te da se "cijelo vrijeme i sada vodi postupak povrata stana; da je u istom pravnom i činjeničnom sadržaju Kantonalni sud iz Tuzle u predmetu broj: U-297/05, od 25.07.2006. godine, zaključio da "Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, član 39d., sporove koji proisteknu po tom osnovu tretira kao građansko-pravne, a ne upravno pravne sporove", da je kupoprodajni ugovor "akt građansko-pravne prirode čiju valjanost može cijeliti samo sud u parničnom postupku, a nikako organ

uprave u upravnom postupku, zbog čega smatramo da su upravni organi pravilno donijeli odluke".

S obzirom da je dopustio ponavljanje postupka, sud je ponovo razmotrio tužbu za pokretanje upravnog spora, odgovor tuženog na tu tužbu, odgovor podnosioca tužbe za ponavljanje postupka, kao i sve upravne spise, pa je cijeneći navode i razloge istaknute u tužbi, kao i sve odlučne činjenice, dokaze i podatke iz predmetnih upravnih spisa, odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Iz stanja u spisima i navoda predmetne tužbe za ponavljanje postupka slijedi da je pobijanom presudom, broj 03 0 U 018318 18 U, od 17.06.2020. godine, povodom koje je podnesena tužba za ponavljanje postupka, Sud poništio konačno rješenje tuženog Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice TK Tuzla, broj 12/01-1-23-000249/18, od 03.08.2018. godine, kao i prvostepeno rješenje Službe za boračko-invalidsku zaštitu, stambene poslove i integraciju raseljenih lica Grada Tuzla broj 10-23-PS-4416/98, od 05.07.2018. godine, kojim je odbijen njegov zahtjev za povrat stana u T., te predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje.

Iz činjenica predmeta ovog upravnog spora, koje su utvrđene pri donošenju pobijane presude, slijedi: da je podnositelj tužbe za pokretanje upravnog spora, bio prijeratni nosilac stanarskog prava na dvosobnom stanu u T., ..., i to na osnovu zaključenog ugovora o korištenju stana broj 87/84, od 21.02.1984. godine; da mu je taj stan dodijeljen kao aktivnom vojnom licu na službi u bivšoj JNA, rješenjem Komande garnizona Tuzla broj 1/80-3, od 07.02.1984. godine; da je predmetni stan koristio zajedno sa svojom porodicom do 15.05.1992. godine, kada je otišao u J. kod svog prijatelja; da je dana 19.05.1992. godine, kao vojno lice dobio novi raspored u U., podnio zahtjev za raskid radnog odnosa i dana 11.09.1992. godine dobio razrješenje u JNA; da je njegova porodica, nakon napuštanja T., u toku 1992. godine, bila nastanjena u B. u statusu podstanara; da je tužilac na službi u JNA u BiH bio do 25.06.1992. godine, a nakon toga u Oružanim snagama izvan teritorije BiH; da mu do dana 14.12.1995. godine nije bio odobren boravak u statusu izbjeglog ili raseljenog lica u nekoj od zemalja izvan bivše SFRJ; da je, dana 12.11.1998. godine, tužilac, na osnovu odredaba Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03, 29/03 i 81/09), Službi za stambene poslove Opštine Tuzla, podnio zahtjev za povrat u posjed predmetnog stana; da je uz zahtjev priložio uvjerenje JSP Tuzla broj 04/1-1641/98, od 11.11.1998. godine, iz kojeg je vidljivo da se tužilac vodi u evidenciji kao **nosilac stanarskog prava** na predmetnom stanu, na osnovu zaključenog ugovora o korištenju stana broj 87/84, od 21.02.1984. godine; da je prvostepeni organ postupajući po navedenom zahtjevu, dana 28.03.2000. godine, donio ranije prvostepeno rješenje, kojim je zahtjev tužioca odbio kao neosnovan; da je tužilac na navedeno rješenje izjavio žalbu, koju je tuženi odbio ranijim rješenjem broj 12-06/2-23-956/00, od 25.01.2001. godine, nakon čega je tužilac kod ovog Suda pokrenuo upravni spor, u kome je donesena presuda broj U-41/01, od 18.10.2001. godine, kojom je poništeno prvostepeno i drugostepeno rješenje organa uprave i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovno rješavanje; da je prvostepeni organ, u ponovnom postupku, dana 05.11.2002. godine, donio ranije rješenje kojim je tužilac ponovno odbijen sa zahtjevom za povrat stana, i da je, nakon što je njegova žalba protiv tog rješenja ponovo odbijena od strane tuženog, pokrenuo novi upravni spor kod ovog Suda, u kom je sud donio raniju presudu kojom je ponovo poništio prvostepeno i drugostepeno rješenje i predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje; da je u ponovnom postupku, prvostepeni organ, postupajući po uputama Suda iz te presude, dana 22.10.2003. godine, donio ranije prvostepeno rješenje, kojim je ovaj put tužiocu utvrđeno pravo na povrat stana u posjed; da je ovo rješenje **postalo pravosnažno**, i da je, na osnovu istog, tužilac dana **27.11.2003. godine uveden u posjed predmetnog stana**, s tim da je o

primopredaji stana sačinjen i zapisnik; da je tužilac **dana 07.12.2005. godine, sa J.U. Ekonomskom školom u Tuzli**, kao **nosiocem prava raspolaganja na predmetnom stanu**, zaključio ugovor o kupoprodaji predmetnog stana, te da se, na osnovu tog ugovora, **kao vlasnik, upisao u knjigu položenih ugovora**; da je kao privremeni korisnik predmetnog stana, prema rješenju od 22.10.2003. godine, bio N.K., koji je koristeći pravne lijekove u upravnom postupku, podnio **zahtjev za vanredno preispitivanje** sudske odluke kod Vrhovnog suda FBiH, u kojem je Vrhovni sud, presudom broj Uvl-47/05, od 02.07.2008. godine, uvažio zahtjev privremenog korisnika, te presudu Kantonalnog suda u Tuzli, broj U-88/04, od 24.03.2005. godine, ukinuo i predmet vratio ovom Sudu na ponovno suđenje; da je ovaj Sud nakon toga donio presudu broj 03 0 U 000637 08 U, od 27.08.2008. godine, kojom je tužba privremenog korisnika uvažena, a osporeno rješenje Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice TK i ranije pravosnažno prvostepeno rješenje poništeni i **predmet vraćen prvostepenom organu na ponovno rješavanje**; da su u ponovnom postupku održane dvije usmene rasprave na kojima su saslušani punomoćnik tužioca, privremeni korisnik stana putem punomoćnika, predstavnik Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH i predstavnik **Ekonomске škole Tuzla**, kao nespornog **nosioca prava raspolaganja predmetnim stanom**; da je prvostepeni organ, u tom ponovnom postupku, utvrdio da je nesporno da je **Ekonomска škola Tuzla nosilac prava raspolaganja na predmetnom stanu**, ali da je ista Škola, donijela odluku broj 385-1/83, od 13.06.1983. godine, kojom je, nadležnoj Vojnoj komandi u bivšoj JNA, dala saglasnost za trajni prenos davanja na korištenje predmetnog stana, i da je ova činjenica među strankama nesporna; da je prvostepeni organ u ponovnom postupku, pored toga, utvrdio i slijedeće: da je tužiocu predmetni stan bio dodijeljen kao aktivnom vojnom licu na službi u JNA, rješenjem Komande garnizona u Tuzli, od 07.02.1984. godine; da je bio prijeratni nosilac stanarskog prava na tom stanu na osnovu ugovora o korištenju koji je zaključio dana 21.02.1984. godine; da je stan napustio dana 15.05.1992. godine (a njegova supruga sa sinom i kćerkom dva dana prije toga); da je dana 15.06.1992. godine prestao raditi u JNA, a da je dana 11.09.1992. godine dobio rješenje o razrješenju, s tim da je u "Službenom vojnom listu" broj 15/92, objavljena Naredba broj 2-565 Komandanta II Armije, od 25.06.1992. godine „prema kojoj je aktivna vojna služba tužiocu prestala **dana 25.06.1992. godine**; da je nakon napuštanja T. tužilac živio u B. i P., odnosno da mu je porodica bila nastanjena u B., u statusu podstanara, a da je on, zbog prirode posla kojim se bavio, povremeno boravio i u P., u kući svoga brata; da je prvostepeni organ činjenice o stambenom statusu tužioca utvrdio na osnovu njegove izjave, ali da se do okončanja prvostepenog postupka ni tužilac, ni njegov punomoćnik nisu izjasnili na pitanje da li je tužilac na neki drugi način riješio svoje stambeno pitanje; da podnosilac tužbe za ponavljanje postupka, tokom upravnog postupka nije dostavio nijedan dokaz o tome da je tužilac stekao novo stanarsko pravo ili pravo koje odgovara tom pravu iz stambenog fonda bivše JNA ili novoformiranih fondova oružanih snaga država nastalih na prostorima bivše SFRJ.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni organ je ocijenio da tužiocu, shodno odredbama člana 3a. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03, 29/03 i 81/09), ne pripada pravo na povrat predmetnog stana, iz razloga što je **ostao u vojnoj službi u JNA do dana 25.06.1992. godine**, zbog čega je, stavom I izreke prvostepenog akta, zahtjev tužioca odbio kao neosnovan, dok je, stavom II izreke, odlučio da danom donošenja tog rješenja (tj. 05.07.2018. godine) tužiocu prestaje pravo korištenja predmetnog stana.

U obrazloženju prvostepenog rješenja prvostepeni organ je istakao: da se, poništenjem rješenja na osnovu kojeg je uveden u posjed stana, tužilac "mora smatrati bespravnim korisnikom", ali da je od Ekonomске škole, kao vlasnika predmetnog stana, isti stan otkupio, a kasnije i prodao, te da je stan od tog lica, prema "nezvaničnim saznanjima" prvostepenog organa, predmetni stan od strane novog vlasnika još jednom prodat nepoznatom licu, zbog čega

nije naloženo iseljenje tužioca, jer bi to bilo miješanje u rješavanje prava vlasništva, za šta prvostepeni organ nije nadležan, iz kojeg razloga je privremenog korisnika i podnosioca predmetne tužbe za ponavljanje postupka, prvostepeni organ uputio da, nakon pravosnažnosti tog rješenja, pred nadležnim sudom pokrenu postupak poništenja ugovora o otkupu predmetnog stana.

Protiv prvostepenog rješenja punomoćnik tužioca je izjavio žalbu tuženom, koji je rješenjem, koje se pobijalo tužbom za pokretanje upravnog spora, žalbu odbio kao neosnovanu, nalazeći da je pobijani akt u svemu pravilan i zakonit, zbog čega je tužilac, protiv tog konačnog upravnog akta, kod ovog suda ponovo pokrenuo upravni spor, koji je okončan presudom povodom koje je podnesena predmetna tužba za ponavljanje postupka.

Iz obrazloženja presude vidljivo je da je sud ocijenio da u konkretnom slučaju nema mjesta primjeni odredaba člana 3a. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, jer se iste primjenjuju samo u onim slučajevima u kojim se radi o napuštenim stanovima kojima **raspolaze** Federalno ministarstvo odbrane, tj. o tkzv. "**vojnim**" stanovima, a da su u konkretnom slučaju prvostepeni organ i tužena strana pogrešno zaključili da predmetnim stanom **raspolaze** Federalno ministarstvo odbrane, jer su do takvog zaključka došli na osnovu činjenice da je Ekonomska škola, dana 13.06.1983. godine, donijela odluku broj 385-1/83, o davanju saglasnosti za trajni prenos prava **davanja na korištenje** predmetnog stana nadležnoj Vojnoj komandi, tj. bivšoj JNA, iako ta odluka ne može biti valjan i zakonit pravni osnov za sticanje **prava raspolaganja** na predmetnom stanu na strani Vojne komande bivše JNA.

Ovo pravno shvatanje sud je obrazložio tvrdeći da je iz sadržaja akta o davanju saglasnosti za trajni prenos **prava davanja na korištenje** predmetnog stana nadležnoj Vojnoj komandi jasno da tim aktom Ekonomska škola, kao **nosilac** prava **raspolaganja** na predmetnom stanu, na nadležnu Vojnu komandu prenosi **isključivo** trajno **pravo davanja stana na korištenje**, a ne i **trajno pravo raspolaganja** na predmetnom stanu, koje pravo je **znatno šire** od **prava davanja stana na korištenje**, a koje u sebi, između ostalog, uključuje i **pravo davanja stana na korištenje**, ali i **sva druga prava** koja **ima nosilac prava raspolaganja** (kao što su pravo na **prodaju, zamjenu, poklon, izdavanje** i druga prava).

Pored toga, sud je istakao da iz nespornih činjenica predmeta proizilazi da se Ekonomska škola, kao **nosilac prava raspolaganja**, donošenjem pomenute odluke o davanju saglasnosti za trajni prenos prava **davanja na korištenje** predmetnog stana nadležnoj Vojnoj komandi, **nije odrekla prava raspolaganja** na predmetnom stanu.

Iz tih razloga sud je ocijenio da je, na osnovu pravilne primjene materijalnog prava, prvostepeni organ bio dužan **zahtjev tužioca uvažiti kao osnovan**, te, na osnovu odredaba člana 7. tačka 1. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima rješenjem **potvrditi da je tužilac nosilac stanarskog prava** na predmetnom stanu u skladu sa članom 3. stav 1. ovog zakona, jer u konkretnom slučaju **nema mjesta primjeni člana 3a.** tog Zakona, pošto ni u jednom zakonu nema valjanog pravnog osnova da se Federalno ministarstvo odbrane u konkretnom slučaju smatra **nosiocem prava raspolaganja** na tom stanu, s tim da prvostepeni organ pri donošenju prvostepenog rješenja nije uopšte odlučivao o pravu privremenog korisnika na smještaj u skladu sa odredbama člana 7. tačka 6. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03, 29/03 i 81/09), kojima je propisano da odluka kojom se zahtjev uvažava, između ostalog, sadrži i odluku o tome da li privremeni korisnik stana ima pravo na smještaj, u skladu sa tim zakonom.

Cijeneći da se razlozi za drugačije presuđenje predmetne upravne stvari u tužbi za ponavljanje postupka svode isključivo na nepravilnu primjenu materijalnog prava, i to primjene odredaba člana 3a. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, sud je ocijenio da ovi razlozi nisu osnovani i da je sud prilikom donošenja pobijane presude pravilno

primjenio materijalno pravo, jer u konkretnoj stvari nije bilo mjesta primjeni tih zakonskih odredaba.

Naime, tim zakonskim odredbama propisano je:

Član 3a.

*Izuzetno od odredbe člana 3. stav 1. i 2. Zakona, stanovi koji su proglašeni napuštenim na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, a kojima **raspolaze Federalno ministarstvo odbrane**, čiji je nosilac stanarskog prava nakon 19. maja 1992. godine **ostao u službi vojnog ili civilnog lica u bilo kojim oružanim snagama van teritorije Bosne i Hercegovine**, ne smatra se izbjeglicom niti ima pravo na povrat stana u Federaciji Bosne i Hercegovine, izuzev ako mu je odobren boravak u statusu izbjeglice ili drugi vid zaštite koji odgovara tom statusu u nekoj od zemalja van bivše SFRJ prije 14. Decembra 1995. godine.*

Izbjeglicom se ne smatra niti ima pravo na povrat stana u Federaciji Bosne i Hercegovine ni nosilac stanarskog prava na stanove iz stava 1. ovog člana, koji je iz istog stambenog fonda bivše JNA ili novoformiranih fondova oružanih snaga država nastalih na prostorima bivše SFRJ stekao novo stanarsko pravo ili pravo koje odgovara tom pravu.

Pored toga, odredbama člana 15. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» broj 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06, 51/07, 72/08, 23/09 i 5/10), propisano je:

Član 15.

*Prodaju stanova na kojima su pravo **raspolaganja imali bivša JNA i SSNO**, u skladu sa ovim zakonom, vrši Federalno ministarstvo odbrane-Federalno ministarstvo obrane.*

Organizaciona jedinica Federalnog ministarstva odbrane-Federalnog ministarstva obrane pri opštini, vrši prodaju stanova iz stava 1. ovog člana, koji se nalaze na teritoriji njene nadležnosti.

Prodaju stanova na kojima su pravo raspolaganja imali organi i organizacije bivše SFRJ, izuzev od st. 1. i 2. ovog člana vrši vlada kantona-županije na čijem se teritoriju stan nalazi.

Prodaja stanova koji su u svojini organa i organizacija Bosne i Hercegovine vrši Vlada Federacije Bosne i Hercegovine.

Iz sadržaja citiranih odredaba oba Zakona jasno proizilazi da se iste odnose specijalno na stanove kojima **raspolaze Federalno ministarstvo odbrane**, a na kojima su, ranije, **pravo raspolaganja imali bivša JNA i SSNO** (Savezni sekretarijat narodne odbrane) bivše SFRJ, zbog čega se odredbe člana 3a. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima rješenjem odnose **isključivo** na stanove iz **vojnog stambenog Fonda** bivše SFRJ, na kojima su nekada **pravo raspolaganja imali bivša JNA i SSNO**, a ne i na ostale stanove, na kojima su **pravo raspolaganja imala druga pravna lica**, a u konkretnom slučaju nespornim je utvrđeno da je takvo **pravo raspolaganja imala** Ekonomska škola, koja je tužiocu i prodala predmetni stan.

Ovo tim prije u postojećoj činjeničnoj situaciji, u kojoj je tužiocu stan vraćen u posjed na osnovu pravosnažnog rješenja donesenog u upravnom postupku, i u kojoj se tužilac, **još u toku 2003. godine, uveden u posjed predmetnog stana, i, u toku 2005. godine, sa nosiocem prava raspolaganja na predmetnom stanu**, zaključio ugovor o kupoprodaji predmetnog stana, te da se, na osnovu tog ugovora, **kao vlasnik, upisao u knjigu položenih ugovora**.

Međutim, čak i kad bi se predmetni stan mogao smatrati stanom na kome su nekada **pravo raspolaganja imali bivša JNA i SSNO**, sud smatra da ni u tom slučaju ne bi bilo mjesta primjeni odredaba člana 3a. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, budući da bi njima bilo povrijeđeno pravo tužioca na imovinu, jer su ove odredbe **neopravdano diskriminatorne** za sva lica koja su nakon 19. Maja 1992. godine **ostala u službi vojnog ili**

civilnog lica u bilo kojim oružanim snagama van teritorije Bosne i Hercegovine, budući da činjenica ostajanja u takvoj službi, sama po sebi, **ne može biti razlog** za uskraćivanje **bilo kojih prava** zaštićenih domaćim ustavima i ratifikovanim međunarodnim pravnim dokumentima, a pogotovo **prava na imovinu**.

S tim u vezi, ovaj sud posebno primjećuje da je Evropski sud za ljudska prava u predmetima Đokić protiv Bosne i Hercegovine, Mago i drugi protiv Bosne i Hercegovine, u kojima je, primjenom odredaba člana 3.a Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, aplikantima bilo **uskraćeno pravo na vraćanje prijeratnih stanova**, ocijenio da se tim zakonskim odredbama licima na koja se odnose, **zbog diskriminacije na etničkoj pripadnosti, povređuje pravo na imovinu po članu 1. Protokola br. 1.** uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima (i to u slučaju kada aplikanti u međuvremenu **nisu stekli ekvivalentna prava** u drugim bivšim republikama SFRJ), iz čega slijedi da odredbe člana 3.a Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima po stanovištu Evropskog suda za ljudska prava **nisu u saglasnosti** sa Evropskom konvencijom u pogledu prava koja se odnose na **nediskriminaciju u kontekstu ostvarivanja prava na imovinu**.

U tački 60. presude Đokić protiv Bosne i Hercegovine, Evropski sud, između ostalog, konstatuje:

*„60. ... U tom smislu, Sud primjećuje kako nema indikacija da je podnositelj zahtjeva, kao pripadnik snaga VJ, sudjelovao u vojnim operacijama u Bosni i Hercegovini niti u bilo kakvim ratnim zločinima. On je **drukčije tretiran isključivo stoga što je služio u snagama VJ.** Poznato je da je priroda nedavnog rata u Bosni i Hercegovini takva da je služenje u određenim oružanim snagama u velikoj mjeri odražavalo **etničku pripadnost.** Snage ARBiH, lojalne središnjim vlastima Bosne i Hercegovine, usprkos nekim izuzecima, uglavnom su činili Bošnjaci. Isto vrijedi i za HVO (uglavnom činili Hrvati) i snage VRS (uglavnom su činili Srbi). Slični modeli primijećeni su i u susjednim zemljama. U skladu s tim, sporne mjere, iako naizgled nepristrane, imale su za rezultat **različito postupanje s ljudima na temelju njihovog etničkog porijekla.** Sud je u sličnim situacijama utvrdio, kao pitanje načela, da se bilo kakva razlika u postupanju isključivo ili presudno na temelju etničkog porijekla **ne može objektivno opravdati u savremenom demokratskom društvu ...**“*

Slično tome, u tački 103. presude Mago i drugi protiv Bosne i Hercegovine, Evropski sud, između ostalog, konstatuje:

*„ ... Strane su se složile, što je doista opštepoznato, da je **priroda rata** u Bosni i Hercegovini bila takva da je **služba u određenim oružanim snagama** u velikoj mjeri ukazivala na **etničko porijeklo te osobe** (vidi Đ., citiran u gornjem tekstu, tačka 60.). Kao rezultat toga, sporne mjere, iako su se činile neutralnim, imale su takvo dejstvo da su se ljudi **tretirali različito na osnovu svog etničkog porijekla.***

*Sud je u sličnim situacijama presudio da, principijelno gledano, **nijedna razlika u tretmanu koja je zasnovana isključivo ili u odlučujućoj mjeri na nečijem etničkom porijeklu ne može biti objektivno opravdana** u savremenom demokratskom društvu ...*“.

Iz sadržaja obje navedene presude Evropskog suda za ljudska prava proizilazi da je **drugačije tretiranje** aplikanata koji su bili **pripadnici oružanih snaga Vojske Jugoslavije** ocijenjeno kao **diskriminacija na temelju etničkog porijekla** koja je, iako je propisana zakonom i sa dozvoljenim ciljem, bila nesrazmjerna (neproporcionalna) tom cilju, jer je izvršena **bez isplate iznosa koji je u razumnoj vezi sa vrijednošću te imovine**, i da je takva diskriminacija dovela do povrede prava aplikanata **na imovinu** po odredbama **člana 1. Protokola br. 1.** uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima.

Evropski sud za ljudska prava pomenutu diskriminaciju vezao je samo za **etničko porijeklo** pripadnika **oružanih snaga Vojske Jugoslavije**, iako diskriminacija očigledno postoji i s obzirom na njihov **status**, tj. status lica koje je **ostalo u službi vojnog ili civilnog**

lica u bilo kojim oružanim snagama van teritorije Bosne i Hercegovine, što predstavlja još širi i grublji oblik njihove diskriminacije, koji se takođe ne može ničim opravdati.

Dalje, predmet upravnog postupka u ovoj upravnoj stvari bilo je odlučivanje o zahtjevu zainteresovanog lica za **povrat u posjed predmetnog stana**, koji zahtjev je postavljen na osnovu odredaba Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, a koji Zakon je donesen **na osnovu odredaba člana 1. Aneksa VII Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini** (Aneks naslovljen kao: **Sporazum o izbjeglicama i raseljenim licima**), kao i na osnovu odredaba člana II-5. **Ustava Bosne i Hercegovine**, koji akti su doneseni radi regulisanja posljedica nastalih u Bosni i Hercegovini u toku neprijateljstava od 1991. godine do 1995. godine, kojim odredbama je propisano:

Član II-5. Ustava Bosne i Hercegovine:

Izbjeglice i raseljena lica

Sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove. Oni imaju pravo, u skladu s Aneksom 7 Opšteg okvirnog sporazuma, da im se vрати imovina koje su bili lišeni za vrijeme neprijateljstava od 1991. i da dobiju kompenzaciju za svu takvu imovinu, koja im ne može biti vraćena. Sve obaveze ili izjave u vezi sa takvom imovinom, koje su date pod prisilom, ništave su.

Član I stav 1. i 2.: Aneksa VII Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini:

Prava izbjeglica i raseljenih osoba

Sve izbjeglice i raseljene osobe imaju pravo slobodno se vratiti u svoje domove. Imaju pravo na vraćanje imovine koje su lišeni u toku neprijateljstava od 1991. godine i na naknadu imovine koja se ne može vratiti. Što raniji povratak izbjeglica i raseljenih osoba važan je cilj rješavanja sukoba u Bosni i Hercegovini. Strane potvrđuju da će prihvatiti povratak osoba koje su napustile njihovu teritoriju, uključujući i one koje su dobile privremenu zaštitu trećih zemalja.

Strane će osigurati da se izbjeglicama i raseljenim osobama omogući siguran povratak, bez rizika od uznemiravanja, zastrašivanja, proganjanja ili diskriminacije, naročito zbog njihovog etničkog porijekla, vjeroispovijesti ili političkog uvjerenja.

S obzirom na to da citirane odredbe ovih najviših pravnih akata u Bosni i Hercegovini **ne sadrže bilo kakve uslove i ograničenja** u pogledu ostvarivanja prava izbjeglih i raseljenih lica da se **slobodno vrate u svoje domove**, i ostvarivanja prava **na vraćanje imovine**, koja prava su im tim aktima priznata **bez** bilo kakve **diskriminacije**, a naročito zbog njihovog **etničkog porijekla**, ili drugih okolnosti, jasno slijedi da bi primjenom odredaba 3.a Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima u konkretnom slučaju došlo i do povrede **prava tužioca na dom**, kao i do povrede **prava na povratak i vraćanje imovine**, jer bi njihovom primjenom tužilac bio **teško diskriminisan** u odnosu na sva druga lica koja, nakon 19. maja 1992. godine **nisu ostala u službi vojnog ili civilnog lica u bilo kojim oružanim snagama van teritorije Bosne i Hercegovine**.

Ovo tim prije ako se ima u vidu da najvažniji ciljevi i svrha tog i drugih zakona donesenih u primjeni Aneksa VII, koji proizilaze iz odredaba samog Aneksa VII, predstavljaju **hitno i bezuslovno uspostavljanje faktičkog stanja** u pogledu **posjeda stanova**, koje stanje je **postojalo prije izbijanja neprijateljstava**, i da stoga pitanja koja se tiču **stanarskih, vlasničkih i drugih prava** na stanovima i drugoj imovini prijeratnih korisnika i vlasnika, u Zakonu o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima treba da budu predmet regulisanja, a da se sporna pitanja koja se tiču **stanarskih, vlasničkih i drugih prava** na stanovima i drugoj imovini prijeratnih korisnika i vlasnika, regulišu **drugim zakonima** i da se o njima rješava u posebnim (upravnim i/ili sudskim postupcima, shodno odredbama materijalnih prava koje reguliše ta pitanja), kako ne bi došlo do povrede prava koja su

povratnicima **garantovana** odredbama člana 1. Aneksa VII Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i odredaba člana II-5. Ustava Bosne i Hercegovine, kao **najviših pravnih akata u Bosni i Hercegovini**, sa kojima taj Zakon **mora biti u saglasnosti**, jer su, u suprotnom, odredbe koje su u protivnosti s tim najvišim aktima u praksi neprimjenjive.

Slično pravno stanovište sadržano je i u odluci Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U- 14/00, od 04.05.2001. godine, u kojoj je taj Sud, u tački 17., posebno istakao da je *jedan od osnovnih ciljeva potpisivanja Okvirnog sporazuma za mir u BiH povratak ljudi u mjesta prebivališta koje su imali 1991. godine, i da, stoga, taj Sud smatra da faktičko stanje, zatečeno 30. aprila 1991. godine, treba da bude polazna tačka sa koje će se razmatrati svi pravni sporovi koji proizađu nakon mjera koje preduzmu nadležni organi oba entiteta i organa BiH (u okviru svojih nadležnosti) u cilju vraćanja imovine njihovim predratnim korisnicima, te da, prema članu II/5. Ustava Bosne i Hercegovine, sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove, koje pravo je uzdignuto na nivo ustavnih prava koja su, prema članu II/4. Ustava, osigurana svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kom osnovu.*

Iz svih navedenih razloga sud je ocijenio da nije osnovan zahtjev tužbe za ponavljanje postupka da sud, nakon dopuštanja ponavljanja postupka, donese drugačiju presudu u odnosu na presudu koja se pobija tužbom za ponavljanje postupka.

Sud je detaljno razmotrio i analizirao pomenute i sve ostale navode tužbe za ponavljanje postupka, ali je ocijenio da isti, s obzirom na naprijed pomenuto nesporno utvrđeno činjenično stanje, te važeće materijalno i procesno pravo, nisu od uticaja na drugačije presuđenje i drugačije rješavanje ove upravne stvari, zbog čega je na osnovu odredaba člana 36. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/05), valjalo odlučiti kao u izreci.

Z a p i s n i č a r:
Sadeta Hadžismajlović, s.r.

S u d i j a:
Predrag Krsmanović, s.r.

POUKA: Protiv ove presude nije dozvoljena žalba.